

Оригинални научни рад

UDK: 37.01:004.4

DOI: 10.7251/FLZB2324181V

# Перцепције учитеља и родитеља о вриједностима и ограничењима наставног предмета Дигитални свијет<sup>1</sup>

Данило Васиљевић♦\*,  
Драженко Јоргић♦♦\*\*

\*ЈУ ОШ „Сутјеска“ Модрича

\*\*Универзитет у Бањој Луци, Филозофски факултет

**САЖЕТАК:** Овим истраживачким радом представљени су начини перципирања наставног предмета Дигитални свијет од стране учитеља и родитеља. Поред теоријског дијела у раду се налази и емпиријски дио кроз који је представљен методолошки дио истраживања и интерпретација резултата. Наставни предмет Дигитални свијет представља нови наставни предмет у образовном систему Републике Српске који за циљ има развијање дигиталних компетенција код ученика млађег школског узраста. С обзиром да се ради о новом наставном предмету, овим истраживањем смо жељели

1 Рад заснован на необјављеној мастер тези аутора Данила Васиљевића под насловом Перцепције учитеља и родитеља о вриједностима и ограничењима наставног предмета Дигитални свијет, те се у раду користе неизмијењени дијелови који нису досад објављени на другим мјестима.

♦ danilovasiljevic@gmail.com

♦♦ drazenko.jorgic@ff.unibl.org

да прикажемо на који начин учитељи и родитељи перципирају вриједности и ограничења овог предмета узимајући у обзир њихова социопедагошка обиљежја, као и да ли значајно више перципирају вриједности у односу на ограничења наставног предмета Дигитални свијет. У емпиријском истраживању кориштене су технике анализе садржаја, пилот интервјуисање и техника скалирања. Истраживање је спроведено на узорку од 118 учитеља и 236 родитеља на територији Републике Српске током другог полугодишта школске 2022/23. године. Након обраде и анализе прикупљених података добили смо резултате који указују да учитељи и родитељи значајно више перципирају вриједности него ограничења овог наставног предмета, да не постоје разлике у перцепцијама учитеља у односу на њихова социопедагошка обиљежја, и да код родитеља дјелимично постоје разлике у перцепцијама у односу на њихова социодемографска обиљежја. Посебна вриједност истраживања огледа се у препознавању потребе за развијањем дигиталних компетенција ученика на млађем школском узрасту.

**КЉУЧНЕ РИЈЕЧИ:** перцепције учитеља и родитеља, наставни предмет Дигитални свијет.

## Увод

Интензиван развој технологије одражава се на све друштвене сфере, као и на образовање, те је због све модернијих технологија које су све присутније у настави потребно вршити дидактичко-методичко обогаћивање и стварати другачији приступ ученицима и наставним садржајима (Вилотијевић, 2009). Дигитално окружење полако постаје ученичка свакодневница, а дигиталне уређаје могу пронаћи свуда око њих: код куће, у школи, у продавници, на паркингу, улици, у домовима здравља (Ристић и Лукић, 2022). Стога је дошло вријеме да се ученици на правилан начин упознају са дигиталним свијетом кроз усвајање потребних знања и вјештина, а при томе да успију сачувати своје дјетињство не губећи све оно што је битно у процесу дјечијег одрастања (Приручник за наставнике, 2021). Европска

унија је још 2006. године препознала и позиционирала развој дигиталних компетенција међу осам темељних компетенција за цјеложивотно учење (European Union, 2006), те је обавезала државе и образовне институције да обезбјеђују услове за њихов развој (Europska komisija, 2014). На основу тих препорука Влада Републике Српске<sup>2</sup> и надлежне институције провеле су активности<sup>3</sup> из којих је произашао наставни предмет Дигитални свијет<sup>4</sup>, који се сукцесивно имплементира од другог до петог разреда почевши од школске 2021/22. године<sup>5</sup>.

Дигитални свијет као предмет конципиран је тако да ученици међусобно размјењују искуства о важности дигиталних уређаја и начинима на које олакшавају свакодневни живот и како помажу у испуњавању свакодневних активности на лакши, бржи и једноставнији начин, као и како да пронађу потребне информације (Лазаревић, 2020). Циљеви предмета усмјерени су ка развијању дигиталних компетенција, тј. обједињених знања, вјештина, ставова и вриједности, како би се постигло оспособљавања ученика за безбједно и сврсисходно употребљавање дигиталних уређаја за учење, комуникацију, сарадњу и развијање алгоритамског начина размишљања (Ristić i sar., 2022). Кроз остваривање предметних циљева ученици се усмјеравају на правилан однос према дигиталним уређајима са којима се свакодневно сусрећу.

Узимајући у обзир чињеницу да је наставни предмет Дигитални свијет нови предмет који се налази на половини имплементационог периода и о коме још увијек нису у потпуности упознати ни учитељи ни родитељи, сматрали смо да би било оправдано да циљ истраживања буде утврђивање перцепција учитеља и родитеља о вриједностима и ограничењима наставног предмета Дигитални свијет, као и да ли постоје значајне разлике у

2 Тематска сједница Владе Републике Српске одржана 29.08.2019. године.

3 Акциони план спровођења реформских процеса у области предшколског, основног и средњег васпитања и образовања у Републици Српској - Влада Републике Српске од 02.12.2019. године.

4 Републички педагошки завод – Приједлог наставног плана за основну школу, допис број 07/2.01/01-614- 189/21 од 01.06.2021. године

5 Министарство просвјете и културе – Наставни план и програм о измјенама наставног плана и програма за основно образовање и васпитање, документ број 07.041/61-19/21 од 22.07.2021. године

перцепцијама учитеља и родитеља. Тачније, пошли смо од хипотезе да постоје значајне разлике у перцепцијама учитеља и родитеља о вриједностима и ограничењима наставног предмета Дигитални свијет у односу на њихова социопедагошка обиљежја.

## **Метод**

### **Циљ и задаци истраживања**

Циљ истраживања био је утврдити перцепције учитеља и родитеља о вриједностима и ограничењима наставног предмета Дигитални свијет у односу на њихова социопедагошка обиљежја, као и да ли постоје значајне разлике у перцепцијама о наставном предмету код учитеља и родитеља.

На основу постављеног циља дефинисали смо и истраживачке задатке:

- Испитати ниво перцепција учитеља и родитеља о вриједностима и ограничењима наставног предмета Дигитални свијет.
- Утврдити да ли постоје разлике у перцепцијама учитеља о вриједностима и ограничењима наставног предмета Дигитални свијет у односу на године радног стажа.
- Утврдити да ли постоји разлика у перцепцијама учитеља о вриједностима и ограничењима наставног предмета Дигитални свијет у односу на локалитет школе.
- Утврдити да ли постоји разлика у перцепцијама учитеља о вриједностима и ограничењима наставног предмета Дигитални свијет у односу на предавачко искуство.
- Утврдити да ли постоји разлика у перцепцијама родитеља о вриједностима и ограничењима наставног предмета Дигитални свијет у односу на стручну спрему.
- Утврдити да ли постоји разлика у перцепцијама родитеља о вриједностима и ограничењима наставног предмета Дигитални свијет у односу на разред које дијете похађа.

На основу наведених истраживачких задатака на сљедећи начин смо дефинисали главну и помоћне хипотезе:

Главна хипотеза: Претпостављамо да постоје разлике у перцепцијама учитеља и родитеља о вриједностима и ограничењима наставног предмета Дигитални свијет у односу на њихова социопедагошка обиљежја.

Помоћне хипотезе:

1. Претпостављамо да постоје разлике у перцепцијама учитеља и родитеља наставног предмета Дигитални свијет у односу на њихову старосну доб.
2. Могуће је да постоји разлика у перцепцијама учитеља о вриједностима и ограничењима наставног предмета Дигитални свијет у односу на дужину радног стажа.
3. Претпостављамо да постоје разлике у перцепцијама учитеља о вриједностима и ограничењима наставног предмета Дигитални свијет у односу на локалитет школе.
4. Вјероватно је да постоји разлика у перцепцијама учитеља о вриједностима и ограничењима наставног предмета Дигитални свијет у односу на предавачко искуство.
5. Претпостављамо да постоји разлика у перцепцијама родитеља о вриједностима и ограничењима наставног предмета Дигитални свијет у односу на стручну спрему.
6. Претпостављамо да постоји разлика у перцепцијама родитеља о вриједностима и ограничењима наставног предмета Дигитални свијет у односу на разред који дијете похађа.

### **Узорак и поступак**

Узорак овог истраживања чине учитељи и родитељи у школској 2022/23. години. У истраживању је учествовало 118 учитеља са подручја Републике Српске (N = 3177). Највише заступљени у истраживању су учитељи између 11 и 20 година радног стажа (до десет година: 22%, од једанаест до двадесет година: 53,4%, од двадесет једну до тридесет година: 17%, више од тридесет једну годину: 7,6%). У истраживању перцепција родитеља учествовали су родитељи чија дјеца похађају други и трећи разред, односно разреде у којима се изучава наставни предмет Дигитални свијет. Истраживањем је обухваћено 236 родитеља из девет школа са подручја градова Бања Лука

и Дервента, као и општина Модрича, Вукосавље и Шамац. Популацију родитеља чини 21,2% родитеља мушког пола и 78,8% родитеља женског пола, од којих 182 представљају родитеље чија дјеца похађају градске школе и 54 родитеља из приградских и сеоских средина. Истраживање је реализовано током мјесеца маја 2023. године. Испитивање перцепција родитеља вршено је „онлајн“ примјеном Google упитника, док је истраживање перцепција родитеља вршено путем анкетних упитника. Истраживање је реализовано током мјесеца маја 2023. године.

### **Инструмент**

На почетку истраживачког рада извршено је пилот истраживање на по 12 учитеља и родитеља ученика другог и трећег разреда у ЈУ ОШ „Сутјеска“ у Модричи, што је послужило као основа за конструкцију скале процјене. Испитаници су имали различита социопедагошка обиљежја и одговарали су на два питања гдје су имали потпуну слободу да изнесу све оно што сматрају да су за њих предности и ограничења наставног предмета Дигитални свијет. Након тога креиране су двије петостепене скале процјене Ликертовог типа (1 – „у потпуности се не слажем“, 2 – „не слажем се“, 3 – „не могу да процијеним“, 4 – „слажем се“, 5 – „у потпуности се слажем“) за испитивање перцепција учитеља и родитеља о вриједностима и ограничењима наставног предмета Дигитални свијет. Скала за испитивање перцепција учитеља састојала се од 55 тврдњи, од којих се 6 тврдњи односило на опште ставове о предмету и познавања рада на рачунару, други дио од 33 тврдње креиран је на основу ставова добијених пилот истраживањем (односе се на ставове учитеља о програму предмета, обучености учитеља, условима реализације и доступних материјала) и трећи дио од 16 тврдњи формулисан уз помоћ исхода учења (ученици могу да: препознају и разликују дигиталне од осталих уређаја, уочавају разлике и сличности штампаних и дигиталних уређаја, објасне предности и ризике дигиталне комуникације, наброје личне податке и објасне важност њиховог чувања, оспособљавају се за правилну и безбједну дигиталну комуникацију) предвиђених наставним планом и програмом. Скала за испитивање перцепција родитеља састојала се од 51

тврдње, првих 6 тврдњи идентичан је скали за учитеље, други дио од 30 тврдњи креиран је на основу пилот истраживања (утицај предмета на ученика, развој његових компетенција, разумијевања предности и опасности са којима се сусрећу, утицај на живот ученика) и трећи дио са 15 тврдњи креиран на основу исхода учења. Приликом анализе резултата аритметичка средина износи 165 код учитеља и 153 код родитеља (добијена је множењем средње вриједности са бројем тврдњи), гдје више вриједности представљају наклоност ка вриједностима, а ниже ка ограничењима наставног предмета Дигитални свијет.

### **Резултати и дискусија**

Полазећи од претпоставке да постоје значајне разлике у перцепцијама учитеља и родитеља о вриједностима и ограничењима наставног предмета Дигитални свијет те узимајући у обзир различите социопедагошке аспекте, у наставку приказујемо резултате истраживања. Први задатак истраживања био је да се испита општи ниво перцепција учитеља и родитеља о вриједностима и ограничењима наставног предмета Дигитални свијет. Након обраде података и добијених аритметичких средина свих скорова на цијелој скали утврђено је да и учитељи ( $M=184,9$ ) и родитељи ( $M=178$ ) више перципирају вриједности у односу на ограничења. С обзиром да скале имају неједнак број тврдњи извршили смо поређење просјека на нивоу скале, гдје добијени резултати указују да родитељи (просјек по питању 3,5) имају незнатно више перцепције у односу на учитеље (просјек по питању 3,36). Добијени резултати показују да су перцепције учитеља и родитеља нешто више усмјерене ка вриједностима наставног предмета Дигитални свијет, као и да су свјесни важности развијања дигиталних компетенција код ученика. Учитељи су са професионалне стране укљученији у цјелокупан наставни процес и на основу тога имају могућност ширег и јаснијег сагледавања чињеница у односу на родитеље, са друге стране родитељи су у ситуацији да посматрају на који начин њихово дијете користи дигиталне уређаје у кућним условима. Добијени резултати показују да обје групе препознају потребу за једним оваквим предметом.

Други задатак нашег истраживања био је да утврдимо да ли постоји разлика у перцепцијама учитеља и родитеља у односу на њихову старост, односно да ли долази до разлике у вредновању Дигиталног свијета у различитим старосним категоријама (Табела 1).

**Табела 1**

Перцепције учитеља о вриједностима и ограничењима наставног предмета Дигитални свијет у односу на њихову старост

Учитељи	<i>N</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>t</i>	<i>df</i>	<i>P</i>
Млађи	59	184.7	16.03	-0.096	116	0.924
Старији	59	185.0	18.48			

Резултати добијени у истраживању указују да учитељи и старији и млађи од 40.5 година више препознају вриједности у односу на ограничења, с тим да старији учитељи исказују незнатно више перцепције, што даје одређену дозу педагошком оптимизму да су учитељи без обзира на њихову старост спремни да прихвате иновације и препознају вриједности које оне са собом доносе. Посебно се то односи на старије учитеље, односно дигиталне имигранте, који су често на почетку спремни да пруже одређену врсту отпора ка новим и непознатим стварима, али их брзо и ефикасно савлађују. Медијана код родитеља је нешто нижа него код учитеља и она износи  $Mdn=38.5$  (Табела 2).

**Табела 2**

Перцепције родитеља о вриједностима и ограничењима наставног предмета Дигитални свијет у односу на њихову старост

Родитељи	<i>N</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>t</i>	<i>df</i>	<i>P</i>
Млађи	118	181.6	24.06	2.036	234	0.043
Старији	118	175.2	23.90			

Резултати нашег истраживања указују на то да млађи родитељи значајно више перципирају вриједности развоја дигиталних компетенција код ученика у односу на старије родитеље. Можемо претпоставити да је разлог за такве резултате што млађи родитељи, који представљају дигиталне домороце, имају више искуства са дигиталним медијима. Без обзира на разлику у перцепцијима значајно је нагласити да су перцепције обје групе родитеља више наклоњене ка вриједностима у односу на ограничења наставног предмета Дигитални свијет.

У трећем задатку жељели смо утврдити да ли постоје разлике у перцепцијама учитеља у односу на године радног стажа (Табела 3).

**Табела 3**

Перцепције учитеља о вриједностима и ограничењима наставног предмета Дигитални свијет у односу на њихове године радног стажа

Радни стаж	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>T</i>	<i>df</i>	<i>P</i>
Мање од 16 година	64	185.0	17.88	0.114	116	0.909
16 и више година	54	184.7	16.58			

Интерпретацијом добијених резултата уочавамо да учитељи без обзира на дужину радног стажа исказују приближно исте перцепције које су усмјерене ка вриједностима које предмет са собом доноси. Прегледом сличних истраживања можемо видјети да учитељи исказују приближан ниво и однос перцепција о употреби мобилних телефона у настави (Skupnjak, 2014), као и о перципирању развијености личних дигиталних компетенција (Чавић, 2022). Добијени резултати указују нам да су учитељи без обзира на дужину радног стажа свјесни окружења у коме живе и његовог технолошког развоја, те су спремни да прихвате иновације, иако је често погрешно мишљење да искуснији учитељи имају велики отпор према иновацијама. Значајно је истаћи да обје групе учитеља препознају вриједности које овај предмет доноси са собом, без обзира на ограничења која су саставни дио његове имплементације у образовни систем Републике Српске.

Кроз четврти задатак испитали смо да ли постоји значајна разлика у перципирању учитеља у односу на локалитет школе, односно да ли постоји разлика у перцепција учитеља који раде у градским у односу на оне у сеоским и приградским школама. Наша претпоставка је била да постоји значајна разлика у корист градских школа због отежаних услова рада у сеоским и приградским школама, на шта указује и истраживање TIMSS 2019, у коме се наводи да је примијећена разлика у доступним ресурсима (Jošić и sar., 2022). Поредићи резултате тог истраживања са нашим можемо видјети да је у нашем истраживању учествовао процентуално сразмјеран број учитеља градских (60%) и сеоских (40%) школа са бројем ученика који похађају те школе у Босни и Херцеговини. Добијени резултати у нашем истраживању наводе нас на закључак да обје групе учитеља препознају вриједности предмета, као и да су код учитеља градских школа оне више, али не довољно високе да бисмо могли рећи да постоји значајна разлика, што можемо видјети из Табеле 4.

**Табела 4**

Перцепције учитеља о вриједностима и ограничењима наставног предмета Дигитални свијет у односу на локалитет школе

Локалитет школе	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>T</i>	<i>df</i>	<i>P</i>
Градске школе	69	185.9	18.66	0.783	116	0.435
Приградске и сеоске	49	183.4	15.05			

Истраживање о корисности и негативности кориштења мобилних телефона у настави, такође указује да не постоји значајна разлика код перцепција учитеља градских и сеоских школа (Skupnjak, 2014), гдје је готово идентичан Т-омјер ( $t=0,791$ ) и поузданост ( $p=0,430$ ) са нашим истраживањем. Охрабрујуће је што су учитељи из обје категорије показали висок степен перцепција и надамо се да ће у будућем периоду доћи до побољшања услова васпитно-образовног рада у руралним срединама.

Пети задатак био је утврдимо да ли постоје разлике у перцепцијама учитеља у односу на предавачко искуство, гдје смо жељели видјети да ли се оне разликују код учитеља који су се у настави сусретали са предметом Дигитални свијет и оних који још увијек нису били у прилици да га предају непомредно у настави (Табела 5).

**Табела 5**

Перцепције учитеља о вриједностима и ограничењима наставног предмета Дигитални свијет у односу на предавачко искуство

Предавачко искуство	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>T</i>	<i>df</i>	<i>P</i>
Са предавачким искуством	55	187.6	19.15	1.645	116	0.103
Без предавачког искуства	63	182.4	15.10			

На основу добијених резултата можемо видјети да очекивано учитељи који су имали искуства са предметом имају више перцепције, али та разлика није на нивоу значајности. Као и у претходним задацима и у овом случају перцепције обје групе учитеља више су усмјерене ка вриједностима него ка ограничењима. Учитељи са предавачким искуством више су се упознали са предметом и увидјели су све оно добро за ученике што се добија кроз реализацију предмета. Уколико изољујемо двије тврдње можемо доћи до занимљивих података, који нам на одређен начин потврђују ове хипотезе, а то је да учитељи без искуства значајно осјећају страх од исмијавања од стране ученика (тврдња 37 – Осјећам страх од исмијавања од стране ученика због недовољне информатичке писмености), с обзиром да нису у потпуности упознати са концептом предмета, а са друге стране тврдња која се односи на самопроцјену информатичке писмености указује да учитељи без искуства сматрају да је она код њих развијенија у односу на оне са искуством. Можемо претпоставити да ће са повећањем предавачког искуства доћи до унапређивања дигиталних компетенција учитеља које се односе на реализацију предмета.

Шести задатак био је да се утврди да ли постоји разлика у перцепцијама родитеља у односу на њихову стручну спрему, гдје смо претпоставили да ниво стручне спреме утиче на перцепције и ставове родитеља и да постоји разлика у различитим нивоима образовања (Табела 6).

**Табела 6**

Перцепције родитеља о вриједностима и ограничењима наставног предмета Дигитални свијет у односу на стручну спрему

Стручна спрема родитеља	<i>N</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>T</i>	<i>df</i>	<i>P</i>
Основна и средња школа	125	182.5	24.04	2.802	234	0.006
Академско образовање	111	173.8	23.52			

Из добијених података можемо видјети да постоји значајна разлика у корист родитеља са нижим нивоом образовања, али да су перцепције обје групе родитеља наклоњене вриједностима предмета. Наше претпоставке су биле да постоји разлика у корист родитеља са вишим нивоом образовања, с обзиром да најчешће са унапређењем нивоа образовања иде и развој дигиталних компетенција, те смо на основу тога сматрали да ће ти родитељи више препознати значај једног оваквог предмета. Можемо претпоставити да се родитељи са вишим нивоом образовања чешће сусрећу са дигиталним уређајима и више су упознати са опасностима које са собом носи дигитална свакодневница и да због тога исказују одређену дозу опреза. Са друге стране претпостављамо да родитељи са нижим нивоом образовања овакав предмет виде као прилику да њихова дјеца науче контролисати и ограничити употребу дигиталних уређаја, као и да ће кроз формално образовање у школи доћи до сврсисходнијег, умјеренијег и примјеренијег начина њиховог кориштења. Приликом интерпретације резултата можемо размотрити и информације добијене од учитеља о начину прикупљања резултата у њиховим школама, неколико је учитеља у периоду истраживања организовало редовне родитељске састанке на

којима су родитељи попуњавали скале. Прегледом скала из тих школа примјетно је да је већина родитеља са нижим нивоом образовања. Можемо претпоставити да постоји могућност да су родитељи давањем „бољих оцјена“ жељели да „помогну“ учитељима који су вршили прикупљање скала процјене. Другачији резултат добило је истраживање о употреби ИКТ у настави (Ivanković i Igić, 2020), гдје није дошло до значајне разлике у перцепцијама родитеља различитог нивоа образовања.

У седмом задатку жељели смо утврдити да ли постоји разлика у перцепцијама родитеља у односу на разред који дијете похађа. Ово поређење је вршено из разлога што ученици трећег разреда другу годину похађају Дигитални свијет без адекватних наставних средстава (учбеника и приручника), док су за ученике другог разреда креирана наставна средства која олакшавају остваривање исхода предмета (Табела 7).

**Табела 7**

Перцепције родитеља о вриједностима и ограничењима наставног предмета Дигитални свијет у односу на разред који дијете похађа

Разред	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>T</i>	<i>df</i>	<i>P</i>
Други	126	177.9	24.61	-0.330	234	0.742
Трећи	110	178.9	23.70			

Анализом добијених резултата долазимо до закључка да скоро и не постоји разлика у перцепцијама код родитеља без обзира на разред који њихово дијете похађа, њихове перцепције усмјерене су ка вриједностима у односу на ограничења наставног предмета Дигитални свијет. Узимајући у обзир потешкоће са којима су се ученици, учитељи и родитељи сусрели у првим годинама изучавања предмета (брзо увођење предмета, недостатак адекватних стручних усавршавања за учитеље, недостатак наставних садржаја, недовољна опремљеност школа, изостанак правременог упознавања родитеља са сврхом и циљем предмета) добијени резултати пред-

стављају сигнал да је постојала потреба за изучавањем сличног предмета кроз који ће ученици од најранијег узраста развијати своје компетенције како би се пратили савремени друштвени токови и околина која сваким даном све више добија обиљежје дигиталног. Сматрамо да би било корисно поновити слично истраживање након завршетка имплементационог периода и добијене резултате упоредити са нашим, како бисмо утврдили да ли је дошло до промјене у перцепцијама. Можемо претпоставити да би развој учитељских компетенција, услова рада и наставних садржаја допринио резултатима у којима би родитељске перцепције биле у још већој мјери усмјерене ка вриједностима Дигиталног свијета. Такву претпоставку базирамо на ранијем искуству гдје готово увијек у почетку примјене одређених садржаја имамо различите врсте ограничења које утичу на квалитет рада, а што се временом и развојем искуства и садржаја превазилази.

### **Закључак**

У нашем истраживању већим дијелом није потврђена хипотеза да постоји значајна разлика у перцепцијама учитеља и родитеља о вриједностима и ограничењима наставног предмета Дигитални свијет. Значајна разлика постоји у перцепцијама родитеља у односу на ниво образовања, гдје су родитељи нижег нивоа образовања исказали више перцепције у односу на оне са вишим нивоом образовања, такође разлика постоји у перцепцијама млађих родитеља у односу на старије родитеље, што указује да млађи родитељи увиђају потребу за једним оваквим предметом. Са друге стране не постоји значајна разлика у перцепцијама учитеља у односу на њихову старост, дужину радног стажа, локалитет школе у којој раде и предавачко искуство учитеља на датом предмету. Када говоримо о родитељима не постоји значајна разлика у њиховим перцепцијама у зависности од разреда који њихово дијете похађа, односно године изучавања Дигиталног свијета. Иако хипотезе у већини нису потврђене ово истраживање ипак има одређену вриједност. Анализом добијених резултата видимо да и

учитељи и родитељи исказују више перцепције о вриједностима наставног предмета Дигитални свијет у односу на његова ограничења, што даје велики педагошки оптимизам када је у питању његова даља имплементација и примјена. Без обзира на све недостатке који прате његово увођење испитаници су увидјели значај и потребу развијања дигиталних компетенција и дигиталне писмености код ученика. Како се ради о новом наставном предмету још увијек нема доступних истраживања на ову тему у Републици Српској, док се у Републици Србији већ трећу годину изучава предмет под називом Дигитални свет чији су садржаји у великој мјери исти као у Републици Српској. Малобројна доступна истраживања у Србији на тему Дигиталног света указују на резултате сличне нашим, гдје се наводи да учитељи препознају значај и потребу развоја дигиталних компетенција и упознавања са опасностима које са собом доносе дигитални уређаји, спремно прихватају његово увођење и примјену, али се наводе и ограничења са којима се учитељи, родитељи и ученици сусрећу у његовој реализацији (Растовац и сар., 2021; Ристић и Лукић, 2022). Надамо се да ће у наредном периоду доћи до унапређења на пољу развијања дигиталних компетенција код учитеља и стварања бољих услова за реализацију наставе, како би се реализовали исходи учења и постигли максимални ефекти у образовном смислу. Вјерујемо да ће ово истраживање подстаћи нова истраживања у наредном периоду, као и да ћемо у одређеној мјери мотивисати учитеље да раде на унапређивању својих дигиталних компетенција, посебно учитељи без предавачког искуства, што би утицало на побољшање самог наставног процеса и у коначници позитивно утицало на развој дигиталних компетенција код ученика. Било би значајно обавити слично истраживање са ученицима.

## Литература

Чавић, А. (2022). *Развијеност дигиталних компетенција учитеља и њихови ставови о образовању на даљину*. [Мастер рад. Бања Лука: Универзитет у Бањој Луци, Филозофски факултет].

Лазаревић, М. (2020). *Ученици првих разреда добијају нови предмет „Дигитални свет“*. <https://toppress.rs/ucenici-prvih-razreda-dobijaju-novi-predmet-digitalni-svet>

Министарство просвјете и културе. (2021). *Наставни план и програма о измјени наставног плана и програма за основно образовање и васпитање*.

Републички педагошки завод. (2021). *Приједлог наставног плана за основну школу, дојиси број 07/2.01/01-614-189/21 од 01.06.2021. године*.

Републички педагошки завод Републике Српске. (2021). *ПРИРУЧНИК ЗА НАСТАВНИКЕ Модели задатака за реализацију садржаја наставног програма Дигитални свијет за други разред основне школе*.

Раствац, Д., Сиришић, Ј., & Мандић, М. (2021). Информатичко знање кроз наставни предмет Дигитални свет – искуства наставника. У 7. *Конференција са међународним учешћем Управљање знањем и информатика* (стр. 107-112).

Ристић, Ј. З., & Лукић, Ј. С. (2022). Интегративни приступ садржајима Дигиталног света и Света око нас. Ин *Научни скуп Наука и образовање – изазови и иницијативе, Педагошки факултет у Ужицу* (пп. 279-294).

Ристић, М., Марковић, И., Стоковић, Г., & Ристић, Ј. (2022). Модел изокренуте учионице у онлајн наставном окружењу – Студија случаја у високом образовању. У *XXVIII скуп Трендови развоја: Универзитетско образовање за привреду* (стр. 227-230).

Вилотијевић, М. (2009). Променама до ефикасније школе будућности. У *Зборник Будућа школа* (пп. 713-750). Српска академија образовања.

European Commission. (2006). *Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 on key competences for lifelong learning*. Brussels: European Commission.

Europska komisija. (2014). *Otvaranje obrazovanja inovativnom podučavanju i učenju s pomoću novih tehnologija i otvorenih obrazovnih resursa*.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TEXT/PDF/?uri=CELEX:52013D-C0654&from=EN>

Jošić, S., Japelj Pavešić, B., Gutvajn, N., & Rožman, M. (2022). Podupiranje učenja u seoskim i gradskim školama: Sličnosti i razlike. In *TIMSS 2019 Dinarske perspektive: Poučavanje i učenje matematike i prirodoslovlja u Jugoistočnoj Europi* (pp. 219-243).

Skupnjak, D. *Mobitel u nastavi: stavovi i iskustva učitelja*. U I. Prskalo, A. Jurčević, i Z. Braičić (Ur.), 14, 2014.

Vlada Republike Srpske. (2019). *Акциони план спровођења реформских процеса у области предшколској, основној и средњој васпитања и образовања у Републици Српској*.

# Perception of Teachers and Parents on the Benefits and Limitations of the School Subject The Digital World

**Danilo Vasiljević\***,  
**Draženko Jorgić\*\***

\*JU OŠ "Sutjeska" Modriča

\*\* University of Banja Luka, Faculty of Philosophy

**SUMMARY:** This work presents the ways of perceiving the school subject "The Digital World" by teachers and parents. The theoretical part of this work considers the purpose of this school subject, its origin, its study across the countries of the region, and the perceptions of teachers and parents. The main aim of this work is to find out whether there are differences in the perceptions of teachers and parents, and furthermore, whether those perceptions favor the benefits or limitations of the school subject "The Digital World." In the empirical research, different techniques were used: the content analysis technique, the pilot study, and the scaling technique with assessment scale instruments for teachers and parents. The research was conducted on a sample of 118 teachers and 236 parents across the Republic of Srpska. The results of the research have shown that the perceptions of both teachers and parents are in favor of the benefits of the school subject rather than the limitations. Furthermore,

there are no differences in the perceptions of teachers; however, there are slight differences in the perceptions of parents.

**KEYWORDS:** perceptions of teachers and parents, the school subject  
“The Digital World”